

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Nucleus Coppensteinus Conceptuum Prædicabilium In Dominicas Festaque omnia per Annum

Coppenstein, Johann Andreas

Mogvntiæ, 1624

Sabbato Post Dominicam IV. Quadragesimæ. Ego sum lux mundi, qui
sequitur me, non ambulat in tenebris. Ioan. 8.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-51556](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-51556)

docent difficultatem ex inlicitis peccatis emergendi.

3. Difficilis quadriduani resuscitatio est? Difficilior quadriduani peccatoris. Quāto magis quadriennalis; ac quadragenarij etiam? Errales quot? quanti?

4. Mirum, magnum; Ionam triduanum in mari, in ceto videre luci reddidit. Maius ac mirius est; rediuium videre peccatorem velut ex orco existentem.

5. Ter Dominus in horto orauit ante, quam ē somno discipulos excitaret. Ter & amplius suscitatur, inspiratur, territur in dormientes peccatis; nequedum euigilant. Quid enim? Lethargus est: Consuetudo peccati vertit in naturam:

Quam licet expellas furca, tamen vsque redibit.

6. Jerem. 13. Nunquid Aethiops poterit mutare pellem suā; aut pardus varietates suas? Chryl. 1.3. de pen. Mirum, ait, quantum in vramq; parit possit consuetudo! Filij Israel, licet suauissimo manna in deserto pascerentur, semper tamen ad allia, & cepas Aegyptias aspirarunt, quoniam illis in Aegypto assueuerant.

Apopht.

1. Plato, tamen si vnum solū esse Deum sciret, Deastrosque refutaret: ab horum tamen sacris ac festis feste celebrandis nunquam abstinuit: quia sic assueuerat.

2. Alex. Magnus, etsi orbem edomuerit; prauos tamen mores, ab Leonidamagistro haustos, in sese non correxit. At altius peccati infidet assuetudo.

II. Et infremuit, & clamauit voce magna. Fleuisse haud saterat: Maiora vis mali postulabat. 1. Leo, quos mortuos fundit catulos, rugitu horrendo suscitatur. Hic Leo de tribu Iuda Iesus vt infremuit? 2. Ferunt ceruas non edere foetus, nisi Ioue tonante. Nec consuetudo peccatorum dimittit; nisi vi magna Iesu moliente. Atque ideo, Hebr. 9. cum clamore valido, & lachrymis offerens, exauditus est pro sua re-

uerentia: & consummatus, factus est omnibus obtemperantibus sibi causa salutis aeternae.

Fontem esse refert Solinus, in quo extinctae facies rursus accenduntur. Is fons sunt oculi Iesu: lacrymantur; & mortuus reuiuiscit. Lacrymantur super Ierosolymitanos; & hi obstinati non lauantur.

III. Ecce, quomodo diligebat eum. Recte ratiocinamini. Nam Cic. 1. de Amic. Fideles testes amoris & cordis, lachrymae sunt. At te peccatorem deamat. Tibi inclamat; Lazare, veni foras. 1. Cessas? Imbres sulphureos grandinat in Sodomam, grandine diuerberat Aegyptum; in Babylonios fulmina euibrat: super te & homo plorat: clamat, Lazare, veni foras. 2. Cessas? Non ipsi comploras; & te ipsum? O saxum! Tuam tute calamitatem non aestimas? Peccasti; simul omnia perdidisti: Ezech. 18. Omnes iustitiae eius non recordabuntur amplius. Vt quid ergo antehac vixisti? Incipe; & dicas: Nunc ceptum.

3. Hoc age; quod, qui dicebat: Psal. 41. Fuerunt mihi lacrymae meae panes die ac nocte; dum dicitur mihi quotidie; ubi est Deus tuus? Hac recordatus sum, & effudi in me animam meam. 4. Veni foras & dic Psal. 112. Dirupisti vincula mea: tibi sacrificabo hostiam laudis.

Domine exsuscita, quos ames rediuuios. Ego, ego sum: Psal. 37. Putruerunt, & corrupta sunt cicatrices meae a facie insipientiae meae.

SABBATO POST DOMINICAM

IV. Quadragesima.

Ego sum lux mundi, qui sequitur me, non ambulat in tenebris.

Ioan. 8.

M Alach. 4. Orietur vobis timentibus nomen meum Sol iustitiae: & sanitas in pen-

nis eius. Hodie id impletum ipsa testatur
Lux & Veritas.

Nosilla super luce

I. Encomium Solis.

II. De Luce.

III. De proprietatibus Lucis.

PARS I.

Encomium Solis.

A Naxagoras Philosophus Solem eo
duntaxat creatum aiebat, inq; subli-
mi fixum esse, vt pulchritudinem eius
contemplantibus foret admirationi. 2.
Perfæ Honores etiam diuinos ei habue-
runt, vt Numini. Herod. l. 2. c. 3. 3. Vere Eccl.
11. Dulce lumen, & delectabile est oculis videre
solem. 4. Tobias, cap. 5. Quale mihi gaudium
erit, qui in tenebris sedeo, & lumen celi non vi-
deo? 5. Homerus ideo:

*O lumen, quod cuncta vides, & omnia lu-
stras!*

1. Vere mirabilis Magnitudine, qua ter-
ram superat 160. partibus! Lumine syde-
ra: Virtute & efficacia causas rerum o-
mnes: vt causa vniuersalis. Rex est syde-
rum, cœlorum, creaturarum.

2. Omnibus orbis in oris conspicuus
est. Habitantibus sub linea Aequinoctiali
dies semper & noctes dat horas XII. pa-
res: vt Peruanis, Aethyopibus, Molucis.
Istis sub Antarctico meridiei, & Arctico
septentrionis continuat diem toto seme-
stri, itemque noctem altero: At incolis
intra polos, in tropico Cancræ, & Capri.
corni variat horis dies, ac noctes alternis
crescentes ac decrecentes.

*Deus lux
est, & in
lucē.*
Cursum tam constantem obtinet per
annum ac momenta, vt nil supra. Psalm.
118. In Ordinatione tua perseverat dies. Vt nil
mirum, solem à Philone, & Dionys. l. 14.
de Diuin. Nom. imaginem Dei appellatum
fuisse. Nec Dominus sua Diuinitate indi-
gnam censuit vocem hanc: *Ego sum lux
mundi, &c.*

PARS II.

De Luce.

Solis ac Dei, Lucis & Diuinitatis per-
magna similitudo est. Vnde sua opera Dei vni-
Deus, ac virtutes per lucem declarare
suevit. 1. Ipse est, Psalm. 103. Amicus lumine
sicut vestimento. 2. Et 1. Tim. 6. Lucem habi-
tat inaccessibilē. 3. Pater & filius sunt Lumen
de lumine. 4. Christus Ioan. 1. erat lux vera,
quæ illuminat omnem hominem. Simeon
Luc. 2. eum vocat Lumen ad reuelationem
gentium. Et de homine ad Dei similitudi-
nem creato, Ouid. 3. Metam.

*Os homini sublime dedit, cœlumque tue-
ri*

*Iussit, & erectos ad sidera tollere vul-
sus.*

Inprimis vero ad regem siderum so-
lem in quo Deum agnoscant. I. Sol nam-
que dicitur, quia solus est: ita & Deus.
Alexandri Magni, Reges deponentis, ac
imponentis populis & regnis, vox arro-
gans ista memoratur, data legatis Darij,
dimidium regni offerentis: *Nec mundus
soles duos; nec Reges duos regnum habere potest,
proinde mihi vel totum soli cedat, aut armis in-
uadenti resistat. Ita sol solus, solusque Deus
est.*

II. Solitem solus est essentia sua lu-
cidus: cætera participatiue. 2. Ita Deus
Exod. 3. *Ego sum, qui sum*, quasi dicat: cæ-
tera à me esse trahunt. 1. Cor. 4. *Quid enim
habes, quod non accepisti?* Psalm. 94. *Ipse fecit
nos, & non ipsi nos.* Ipse per se subsistit, vt
vera substantia: cætera in ipso, tanquam
accidentia. Nam in ipso viuimus, & moue-
mur, & sumus. Quid igitur homo, nisi
cornicula Aesopica; alienis ornata plu-
mis Dei, & luti damasceni.

III. Sol, etsi in motu sit perpetuo, ipse
tamen manet immutabilis; mutans
tempora, edaciarum rerum; resque ordine
mutat, ac progenerat. Ita DEVS ad
intra immutabilis, ad extra mutans

Nnnnn 3 omnia

omnia verbo virtutis sue. Psalm. 101. Mutabis eos, & mutabuntur: Tu autem idem ipse es, & anni tui non deficient. O Lux infinita Deus? Ut innumera facula vna de face accendi queunt, illa tamen nihil dum quicquam imminuta: Ita ex, & in Deo omnia. Vere: Ego sum lux mundi.

4. Eternitas.

IV. Sol abs calore indefectus est, æternumque indeficiens; cursu celerrimus; influxu potentissimus: In Deo ista admiranda. Creaturas à non esse ad esse vocat: quibus nil distantius: & tamen id celerius, quam cogitatu sit. Quid distantius, quam peccator & iustificatus? & tamen momento vno eum à peccato reuocat ad gratiam. Nescit enim tarda molimina S. Spiritus gratia.

5. Vni-formitas in multis formis.

V. Sol aspectu immutabilis est: aer seu nubilet, rutilet, grandinet, fulminet, cælique facies mutet in mille formas: ille sui similis vsque manet. Ita Deus formas induit omnes, & vnam tamen retinet. Irati formam sumit: Ideo, Psalm. 6. Domine in furore tuo ne arguas me: Placati; armati fulmine; item hominis: Et homo factus est, habitu inuentus vt homo: Et Formam serui accipies. Agni, Ecce Agnus Dei, &c. Transfiguratus in monte; miserabilis in cruce, &c.

6. Necessitas Christi in mundo.

VI. Quid mundus vel esset, vel posset sine sole? Sine Christi luce quid omnis homo, quid cæli, quid Diui? Est igitur lux mundi dispellens tenebras peccati origin. & omnium ad id consecutorum malorum, vt ignorantia, malitia, infirmitatis, &c. Est lumen de lumine, Deus de Deo. Nam Psalm. 102. Ex utero ante Luciferum ego genuite.

7. Missio eius in mundum à Patre.

VII. Sum lux, ait, non sol. Nam Sol lucem suam ad ima hæc demittit, ipse permanens in suo cæli folio: Ita Pater Filium misit. O oriens ex alto, illuminare his, qui in tenebris, & ymbra mortis sedent.

Item ait. Sum lux mundi, non cæli, non

inferni. Nā in cælo est ipse Sol lucens. Apud inferos nec sol, nec lux reperitur. Neque venit huc propter Cælites, vel inferos; sed ob homines, hisce est Lux vera, quæ illuminat omnem hominem venientem in hunc mundum. Ioan. 1.

8. Genetivus ex Patre.

VIII. Lumen à sole gignitur: Sol autem & lumen, calorem producit: Ita Filius à Patre, ab utroque S. Spiritus. En vna Trinitatis in Vnitate imago. De quo luculente Iustinus Martyr. l. de Trinitat. Conc. Nic. idem contra Arium Simile produxit.

9. Trinitas & vnitatis in Deo.

IX. Lux, & Sol sunt voces trilaterales, & monosyllabicae. Et in hoc repræsentat eos, qui testimonium dant in cælo, Pater, Verbum, & Spiritus sanctus; & hi tres vnum sunt. 1. Ioan. 2. Sicut triangulum Iosephon tria habet latera æqualia, & vnam basin: Ita vnus Deitatis Personæ æquales sunt in Diuinitate, Maiestate, æternitate.

X. Luce delectatur Sancta Trinitas, eaque Se declarat. 1. Vt Pater, Exod. 15. in monte Sinai dat legem in mirabili lumine: Et Exod. 13. In rubo incombusto se ostendit Moyse. 2. Spiritus Sanctus in linguis igneis visitur. Ostenditur in lampade cum septem candelabris, id est, septe donis. 3. Christus item est lux mundi. Domine illuxerunt coruscationes tue orbi terræ. Psalm. 88. hoc est. Trinitas & vnitatis DEI nota facta est. Isa. 9. Populus qui sedet in tenebris, vidit Lucem magnam.

10. In luce Dei.

XI. Ego sum lux. Quale candelabrum, Exod. 25. cum septem luminaribus, ad illustrandum Tabernaculum: 1. Talis Iesus in Ecclesia; vel in monte Caluarie. 2. Figura & Hoc resplenduit candelabrum in stabulo natiuitatis: vt accurrerent Angeli, Pastores, Reges, & ambularent in lumine eius. Lucæ 2. Claritas Dei circumfulsit eos. Et Matt. 2. Stella antecedebat eos. 3. In Thabor reluxit, Matt. 17

Quod

Quod si igitur Tobias, cap. 10. absentem filium suum appellavit *Lumen oculorum suorum*: quanto magis lux est Christus! Quæ si orta prius non sit, *Vanum est vobis ante lucem surgere*: Nam ipse prior dilexit nos, ac præuenit. Hac luce extincta in Cruce, factæ sunt tenebræ in vniuerso mundo. Matth. 27. Tu igitur, Iesu, noster es Raphael: qui fecisti nos rursus lumen cœli intueri.

PARS III.

De proprietatibus Lucis.

*Gratia in-
spicit.
Augit
claritatem
virtutes.* I. **L**ux similis est gratiæ. 1. Vtraque in momento producit: iustificatio enim fit in instanti. 2. Vtraque producit calorem. 3. Lux gemmas & metalla gignit: gratia virtutes, opera, merita.

*Augur
pauca.* 4. Lux tenebras dispellit: Christus p. orig. actuale, idololatriam, iudaismum, superstitionem omnem. *Qui sequitur me, non ambulat in tenebris.* Non sequitur Mahometis Alcoranus, non Thalmud, non Caluinus, &c. ideo in tenebris ambulat. *Isai. 60. Surge, illumina, hæretice; quia venit lumen tuum.*

*Dirigit
vanitatem
mundi.* 5. Vt lux orta omnia in orbe detegit: ita Christus natus, ac prædicatus omnem mundi vanitatem; & rerum cœlestium varietatem, veritatem, perpetuitatem. Veri hi colores facile istos fucatos arguunt vanitatis. 1. Docent. 4. Reg. 5. Naamanum quidem esse potentem; at intus leprosum. 2. Nabuchodonosorem esse capite aureum; at pedibus luteum. Dan. 4. 3. Mandum non nisi punctum esse respectu cœli. In mundo meros esse atomos, resque nihili, inquestabiles. Eccles. 1. *Vanitas vanitatum & omnia vanitas.*

4. Docet omnem lineam non nisi punctis constare; sic & vitam nostram fluxu momentis præteruolare. 5. Omnes motus ambitionis ex meris mutatis esse componi. 6. Ostendit lux illa, omnem

corporis formam esse luteam umbram, corpus cinerem, mundi lucem esse tenebras.

II. Vere est lucerna ardens & lucens, *Isa. 6. Prodit* 5. Hanc Deus orbi accendit lucernam, & in peccatorum abscondito non posuit, neque sub modio; sed sub *grauitate*. *per candelabrum. vi. qui ingreditur, lumen videant.* Hoc viso continuo peccatorum apparet grauitas: & causa tantorum cruciatuum à Christo perpefforum. Tantio. lim diluuij, in orbem immisit: Sodomæ ignibus cœli exusta.

Dirum peccatum! orbi affers interitum; & omnia absumens ignis, aer, aqua, nil te lædere tamen valet. 1. Similis Salamandræ illasæ in medijs ignibus. 2. Tu es Iesuseus, quem Israelitæ nunquam potuerunt à terra promissionis eicere. 3. Inhabitaſti orbem annis plus quinquies millenis, nec te Patriarchæ; aut vlli viri sancti expellere valuerunt. 4. Tu magnus es prædo, qui pergrasseris in orbem inde ab creatione: & quantas prædas egisti? 5. Tuatu Gigantomachia cœlos quoque attentare non dubitaſti: & ibi quot funera, quotque strages dedisti? Te vicit tamen Victor omnium.

*Et Mali-
tiam.*

III. Et vero odium Dei in peccatum quis fando explicet? 1. Herodis in Iesum fuit exitiale odium; vt inauditum infanticidium designaret. Maius est Dei in peccatum: vt nec vnigenito parceret; sed Ada ex Paradiso expulso, ipsum quoque morti destinaret. Adeo odisti omnes, qui operantur iniquitatem. Ps. 9.

Christus odit tenebras.

2. Herodias, Mar. 7. præ cæde Baptistæ repudiavit regni dimidium: Deus præ odio peccati tradidit filium: Filius posthabuit cœli regnum.

3. Aman dire oderat Mardocheum: vt decem millia talentorum offerret ærario, tantum vt tolleretur è medio: *Esther. 8.* Ita Iesus sanguinem obtulit, vt exosissimum sibi peccatum aboleret. Atque

que hæc vt cerneremus, venit Lux in hunc mundum.

Quid lux est mundi. Et quidem qui sequitur eam, non ambulat in tenebris. Christus enim Pharos & fax mundi est columna ignea, Exod. 13. qui populum suum præiit per mare, ac defertum: affectantesque hostes pernicie obruit.

Sequenda Lux & crux. Magnum orbi factum est & beneficium, & ornamentum, datis duobus luminaribus magnis Ecclesiæ, & cuique animæ: Nimirum dato Iesu, Matreque Iesu. Hæc luminare minus: Ille maius est. Qui sequitur, non amb. inten. Sequi vero est istud: Qui vult venire post me, abneget semetipsum, & tollat crucem suam, & sequatur. Ergo Crux est Lux. Luxque ducit & ad, & per tribulationes. Vt pat. fit in luce ambulare. Ergo mundi prosperitas est mera tenebra: ipsa frui, est Christum non sequi.

Peroratio in Lucifuga mundi lucas. IV. Infausta semper habitæ sunt aues noctuagæ, & lucifuge, vt bubo, vespertilio: arcebatque eas ab sacrificio quondam Deus. Ita mundilucas Deus odit, & vt immundos reiecit.

Esto; sic lux Christi contempta mundo tanquam obscura, humilis, pauperula, patiens, obediens feruens; &c. At lux mundi sunt Deo tenebræ. Momentum, quod hic agimus, aperiet continuo discrimen: tunc vociferabuntur illi; lux non est orta nobis, & soli iustitiæ non illuxit nobis. Nos insensati estimauimus vitam illorum insaniam, &c. At sera querela nimis.

* *
*

DOMINICA PASSIONIS

Feria III.

Erat autem in proximo dies festus Iudeorum, Scenopogia. Dixerunt ergo fratres eius ad eum: Transi huc, & vade in Iudæam.

Ioan. 7.

Elias, 3. Reg. 17. fugitans honorum, aula Iezabelis, ac patriæ: quod nollet in ea clarere miraculo; concessit Sareptam Sidoniorum, obscurum procul oppidulum. Ita hic Iesus linquit Solymam; Galilæam adit, fugitans hominum ac solennitatum.

Quorum occasione nos

- I. De fuga gloria.
- II. De vano fratrum Domini postulato.
- III. De inani gloria mundi, & humilitate Christi.

PARS I.

De fuga gloria.

Antisthenes Philosophus, audito se ex Elio vel ab improbis laudari, exclamabat: *Dij immortales, quidnam malifeci?* Laert. lib. 6. Phocion Dux Atheniensis, (ait Plutarch.) perorant: omnibus dicta eius, gesta que fortia prædicantibus, aiebat vicino: *Memiserum: vereor, ne quod stultum verbum mihi exciderit.* Adeo popularis gloriolæ fugitantes erant viri sapientes.

Quid parigitur Christiano? 1. Quid habes, quod non accepisti? Si autem accepisti, quid gloriaris? 1. Cor. 4. 2. Lytrensenses, Act. 14. Paulum Mercurium, Barnabam Iouem appellabant, vt Diis acclamantes, ac sacrificia eis destinantes. Sed hos ille refutans honores ait; *Viri, quid hæc facitis? Et nos mortales sumus similes vobis homines.*

3. Daniel quoque, c. 8. ex felicitate interpret-